

מלאכי - מצודת ציון

א ב ג

מלאכי פרק-א

[א] משא. נבואה ולתוספת ביאור אמר דבר ה' : **[ג] לתנות.** מלשון תנין והוא מין נחש : **[ד] רששו.** מלשון רש ועני וכן מתרושש והון רב (משלי י"ג) : **גבול.** ענין מחוז : **זעם.** ענין כעס : **[ו] אדונים.** דרך המקרא להזכיר שם אדנות בלשון רבים וכן אדוני יוסף (בראשית ל"ט) : **[ז] מגישים.** מקריבים : **לחם.** כן יקרא כל הקרב על המזבח וכן את קרבני לחמי (במדבר כח) : **מגואל.** מתועב ומטונף כמו מוראה ונגאלה (צפניה ג) : **גאלנוך.** ר"ל גאלנו ותעבנו קרבניך : **שלחן.** ר"ל המזבח שמסדרין עליו הקרבן לה' כעין שמסדרין על השולחן וכמ"ש וידבר אלי זה השלחן וגו' (יחזקאל מ"א) : **[ח] פסתח.** חגר וצולע : **לפחתך.** ענין שר ושליט כמו פחת יהודה (חגי א) : **הישא פניך.** זה הלשון יאמר על הכבוד וכן זקן ונשוא פנים (ישעיה ג) : **[ט] חלו.** ענין תפלה כמו ויחל משה (שמות לב) : **ויחננו.** מלשון חנינה וחמלה : **[י] תאירו.** תבעירו כמו נשים באות מאירות אותה (ישעיה כז) : **חפץ.** ענין רצון : **ומנחה.** כן יקראו כל הקרבנות שבאים למנחה ולדורון וכן וערבה לה' מנחת (לקמן ג) : **[יא] מבואו.** ענין שקיעה כמו כי בא השמש (ראשית כא) : **מקטר.** מלי הקטרה : **מגש.** ענין הקרבה : **[יב] וניבו.** ענין אמירה כמו בורא ניב שפתים (ישעיה נז) : **אכלו.** מאכלו : **[יג] מתלאה.** ענין עיפות ויגיעה כמו את כל התלאה (שמות יח) : **והפחתם.** ענין דאבון ותוגה כמו מפח נפש (איוב יא) או הוא מלי הפחה ונשיבת רוח : **[יד] וארור.** ענין קללה : **נוכל.** ענין ערמימות כמו ויתנכלו אותו (בראשית לז) :

מלאכי פרק-ב

[ב] **המארה וארותי**. מלי ארירה וקללה : **[ג]** **גוער**. ענין זעקת נזיפה : **וזריתי**. אפזר כמו מזרה ישראל (ירמיה לא) : **פרש**. זבל וצואה כמו וקרבו ופרשו (ויקרא ד) : **חגיכס**. כן יקראו הקרבנות לפי שרובם באים בחג וכן אסרו חג בעבותים (תהלים קיח) : **[ה]** **נחת**. ענין פחד כמו ויהי חתת אלהים (בראשית לה) : **[ו]** **ובמישור**. מלי ישר : **[ז]** **מלאך**. שליח כמו ויאמר חגי מלאך ה' (חגי א) : **[ח]** **סרתם**. מלי הסרה : **הכשלתם**. מלי מכשול : **[ט]** **כפי**. כשיעור כמו איש כפי אכלו (שמות יב) : **ונושאים פנים**. זה הלשון יאמר על הכבוד והחנופה וכן לפני רשעים תשא (תהלים פב) : **[י]** **נבגד**. ענין פשע ומרד : **באחינו**. ענינו אחוה וקורבה : **לחלל**. ענין הבטול וההפרה : **[יב]** **ער**. מלי התעוררות : **ועונה**. מלי עליה ותשובה : **מאהלי**. ר"ל מאהלי תורה : **ומגיש**. מקריב : **מנחה**. תשורה וקרבן : **[יג]** **כסות**. מלי כסוי : **ואנקה**. ענין צעקת אנחה כמו אנקת אסיר (תלים קב) : **פנות**. מלי הפנה וסבוב : **[טו]** **ושאר**. הנה יתרון מעלה כי כמו שמלת יותר היא משותפת להשארה וליתרון מעלה כמי"ש יתר מדעהו צדיק (משלי יב) כן מלת שאר משותפי לשניה' : **רוח**. ר"ל רוח חכמה ויראת ה' : **ברוחכם**. ענין רצון, כמו הנני נותן בו רוח (ישעיה לז) : **[טז]** **חמס**. ענין מחשבה רעה ושנאה : **[יז]** **הוגעתם**. מלי יגיעה ועייפות : **חפץ**. ענין רצון :

מלאכי פרק-ג

[א] **ופנה**. ענין הסרה ובעור כמו פנית לפני (תהלים פ) : **[ב]** **מכלכל**. יסבול כמו ומי יכילנו (יואל ב) : **מצרף**. ענין זכוד מהסיג כמו צרפתיך ולא בכסף (ישעיה מח) : **וכבורית**. שם עשב המנקה וכן ותרבי לך בורית (ירמיה ב) : **מכבסים**. מלשון כבוס : **[ג]** **כסף**. כמו ככסף : **וזקק**. ענין זכוד וצרוף כמו מזוקק שבעתים (תהלים יב) : **מגיש**. ענין הקרבה : **מנחה**. ר"ל תשורה וכל הקרבנות בכלל : **בצדקה**. ר"ל כדת וכראוי : **[ד]** **וערבה**. ענין מתיקות וכן ושנתי ערבה לי (ירמיה לא) : **קדמוניות**. מלשון קודם : **[ה]** **ובעושקי**. ענין גזל : **ומטי**. מלי הטייה : **[ו]** **שנית**. מלשון השתנות וחלוף : **כליתם**. מלי תכלית וסוף : **[ז]** **למימי**. הלמ"ד נוספת : **[ח]** **היקבע**. ענין עושק כמו וקבע את קבעיהם נפש (משלי כד) : **[ט]** **במארה**. נארים. מלי ארירה וקללה : **[י]** **טרף**. ענין מזון והוא מושאל ממזון החיה הבאה ע"י טריפה : **ובחנוני**. מלי בחינה ונסיון : **נא**. עתה : **ארוכות**. חלונות כמו וארובות השמים נפתחו (ראשית ז) : **והריקותי**. ענין הזלה ושפיכה כמו על הארץ יריקו (קהלת יא) : **בלי**. הוא כמו אל ולא : **די**. ענין הספוק : **[יא]** **וגערתי**. ענין זעקת נזיפה : **תשכל**. ענין חסרון הפרי והוא מושאל ממחוסר בניס הנקרא שכול : **[יב]** **ואשרו**.

ענין הלול ושבח כמו אשרי האיש (ת"א) : **ארץ**. ר"ל בארץ : **חפץ**. ענין רצון : **יג** **חזקו**. ענין קושי : **יד** **שוא**. ענין חנם : **בצע**. ענין תועלת כמו מה בצע בדמי (שם ל) : **קדורנית**. ענין שחרות כמו שמש וירח קדרו (יואל ד) ור"ל שחוח ובהכנעה : **טו** **מאשרים**. משבחים : **נבנו**. מלשון בנין : **בחנו**. מלשון בחינה ונסיון : **וימלטו**. ענין הצלה : **טז** **ויקשב**. ענין האזנה : **ספר**. מגילה : **ולחושבי**. מלי מחשבה : **יז** **סגלה**. ענין אוצר כמו וסגולת מלכים (קהלת ב) : **וחמלתי**. ענין רחמנות : **יט** **בוער**. ענין שרפה : **קש**. הוא התבן הדק : **ולהט**. ענין שרפה והתלהבות כמו אש לוחט (תהלים קד) : **לא יעזוב**. לא יניח : **כ** **ופשתם**. ענין רבוי ור"ל רבוי הבשר וכן כי תפושו כעגלה דשה (ירמיה ג) : **מרבק**. כן יקרא דיר העגלים מקום שמתפטמים שם וכן ועגלים מתוך מרבק (עמוס ו) : **כא** **ועסותם**. ענין מיעוד וכתישה וכן מעסיס רמוני (ש"ה ה) והוא המיץ מן הרמונים אשר יקרא כן ע"ש שממעכים וכותשים הרמונים להוציא המיץ : **כפות**. כמו ששטחית היד נקרא כף היד כן שטחית הרגל נקרא כף הרגל : **כב** **בחורב**. הוא הר סיני : **על כל ישראל**. בעבור כל ישראל : **כג** **לפני**. קודם : **כד** **והשיב**. מלי תשובה : **על בנים**. ר"ל על ידי בנים, או על הוא כמו עם : **חרם**. ענין כריתה ואבדון כמו וחרם לא יהיה עוד וישבה ירושלים לבטח (זכריה י"ד) :